

Azotun formalari və azotun formasinin dəyisməsi

Ad, soyad: _____

Sınıf: _____

Azot dövr etməsi zamanı torpaqda müxtəlif dəyişikliklər baş verir:

Əhəng qida maddəsi

↓ Dicyandiamid
↓ və ya. Cyanamid
Nəm peyin

N- un formasinin deyismesi

1. Ammonifikasiya
isti, nəm torpaqlar
pH və O₂-ə az tələbat

Peyin, bitkinin qalıqları

Ammonium

gil mineralları
(toplanma, saxlanma)

Külək, günəş şüası
yüksək pH-səv.(əhəng)
torpaqla əlaqə yoxdur (duru peyin samanının üzərində)

NH₃
Ammonyak

Bitkinin kökü

2. Nitrifikasiya
gəlverişli pH-səviyyəsi
isti, nəm, yaxşı havalanmış
torpaqlar

NO_3^-
Nitrat

yuyulma
grund su

Denitrifikasiya:
preslənmiş, şox rütubətli
torpaqlar...

qaz formalı N-itkisi
Denitrifikasiya zamanı

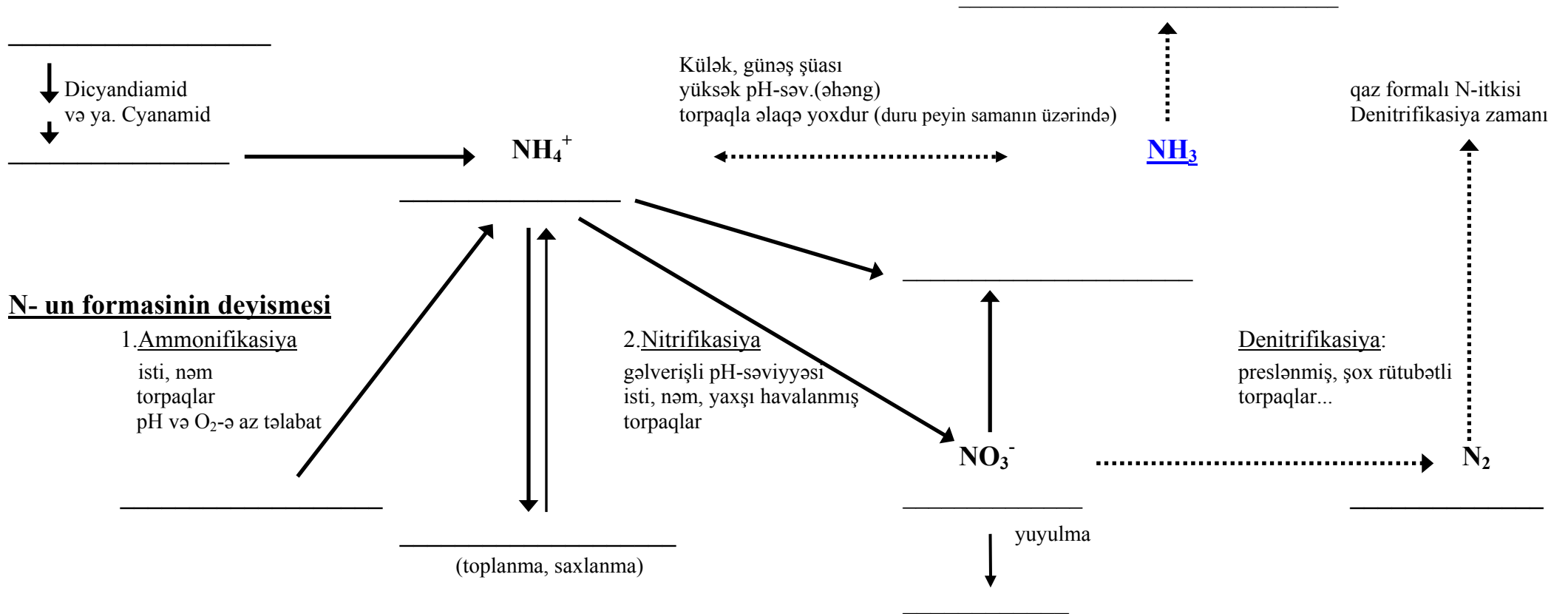
Atmosfer azotu

Azotun formalari və azotun formasinin dəyişməsi

Ad, soyad: _____

Sınıf: _____

Azot dövr etməsi zamanı torpaqda müxtəlif dəyişikliklər baş verir:

Azot üzvi maddəsi

Mənbələr:

http://www.chemiedidaktik.uni-kiel.de/2000_folien/23_stickstoff/sld001.htm

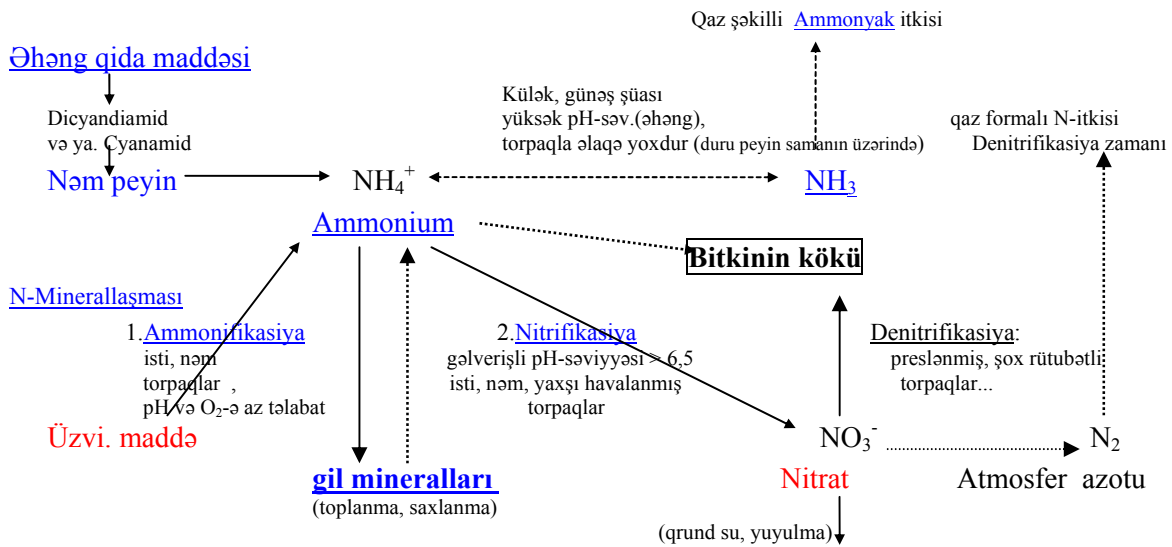
http://bisz.suedzucker.de/Duengung/Naehrstoffe/Stickstoff_N_/Stickstoff_im_Boden/

<http://www.kali.ch/d/produkte/duenger/duenger.htm>

<http://www.seilnacht.tuttlingen.com/Lexikon/HaberBo.htm>

1. Azotun dövr etməsi

Azot dövr etməsi zamanı torpaqda müxtəlif dəyişikliklər baş verir

- Əhəng sidik cəvhəri ilə qarışdırılır (torpağın nəm olması mühümdür!)
- sidik cəvhərindən $\text{CO}(\text{NH}_2)_2$ müvafiq olan ammonyak və ya ammonium (Enzym Urease)
- Ammonium (NH_4^+) və Ammonyak (NH_3) bir-birilə eyni tarazlıqdadır (pH səviyyəsindən asılı olaraq). Ammonyakduru peyinlə gübrələmə zamanı qaz itkisi, həmçinin sidik cəvhəri, yaxud AHL gübrələnməsi üçün cavabdehlik daşıyır..
- Üzvi maddələrin minerallaşması zamanı ammonium və digər qida maddələri sərbəst olur.
- Ammonium (NH_4^+) və digər kationlar bu arada gil minerallarının üz səthində saxlanılır
- Bitkinin kökü NH_4^+ ionunun qəbul edə bilər (stabil gübrələmə zamanı ammonium ilə qidalanma, CULTAN- üsulu...)
- Torpaqdakı suda ammonium bakteriyalar tərəfindən nitrata parçalanır (nitrifikasiya olunur).

Minerallaşma (= Ammonifikasiya və nitrifikasiya) bioloji prosesdir (bakteriyalar ilə!), hansı ki bu istilik, əlverişli pH səviyyəsi, oksigen və torpağın nəmliyi üçün vacibdir!

- Nitrat (NO_3^-) bitki üçün ən lazımlı N-formasıdır və yuyula bilər (yalnız humus kolloidində toplanma bilər). oksigen az olan və çox nəmli torpaqlarda, qismən atmosfer azotuna çevrilmə mümkündür (10-30% qaz şəklində N itkisi)